

Pomorski Uniwersytet Medyczny w Szczecinie

SYLABUS ZAJĘĆ Informacje ogólne

Nazwa ZAJĘĆ: PRAWO I ETYKA W STOMATOLOGII	
Rodzaj ZAJĘĆ	Obowiązkowy
Wydział PUM	Wydział Medycyny i Stomatologii
Kierunek studiów	Lekarsko-dentystyczny
Specjalność	-
Poziom studiów	jednolite magisterskie
Forma studiów	Stacjonarne / niestacjonarne
Rok studiów /semestr studiów	Rok IV, semestr VII
Liczba przypisanych punktów ECTS	0,5
Formy prowadzenia zajęć (liczba godzin)	Wykłady (7), wykłady e-learning (3), seminaria (5)
Sposoby weryfikacji i oceny efektów uczenia się *	☐ zaliczenie na ocenę: ☐ opisowe ☐ testowe ☐ praktyczne ☐ ustne ☐ zaliczenie bez oceny ☒ egzamin końcowy: ☐ opisowy ☒ testowy ☐ praktyczny ☐ ustny
Kierownik jednostki	dr hab. n. med. Aleksandra Kładna
Adiunkt dydaktyczny lub osoba odpowiedzialna za przedmiot	dr hab. n. med. Aleksandra Kładna
Nazwa i dane kontaktowe jednostki	Zakład Historii Medycyny i Etyki Lekarskiej, zhmel@pum.edu.pl, tel. 091 48 008 21
Strona internetowa jednostki	https://www.pum.edu.pl/wydzialy/wydzial-lekarsko-biotechnologiczny/zaklad-historii-medycyny-i-etyki-lekarskiej
Język prowadzenia zajęć	polski

* zaznaczyć odpowiednio, zmieniając na

Informacje szczegółowe

Cele zajęć		<ul style="list-style-type: none"> kształtowanie postaw przyszłych lekarzy stomatologów w oparciu o system norm prawnych i etycznych ugruntowanie przepisów prawnych obowiązujących w polskim systemie opieki zdrowotnej stosowanie przepisów kodeksu etyki lekarskiej zapoznanie studentów z działalnością komisji bioetycznych określenie rangi zawodu lekarza stomatologa i odpowiedzialności zawodowej korzystanie z przepisów prawa pracy przyswojenie przepisów prawnych i etycznych w relacji pacjent-lekarz stomatolog ukazanie moralnych i prawnych aspektów w transplantologii ukazanie etycznych aspektów problemu umierania zwrócenie uwagi na dylematy współczesnej medycyny przekazanie studentom podstawowych zasad ochrony własności intelektualnej i prawa autorskiego uformowanie wiedzy medycznej w aspekcie prawnym i etycznym
Wymagania wstępne w zakresie	Wiedzy	Posiada znajomość norm prawnych i etycznych
	Umiejętności	Stosuje przepisy prawne i normy etyczne
	Kompetencji społecznych	Posiada nawyk samokształcenia, komunikowania się i upowszechniania nabytej wiedzy

EFEKTY UCZENIA SIĘ			
lp. efektu uczenia się	Student, który zaliczył ZAJĘCIA wie/umie/potrafi:	SYMBOL (odniesienie do efektów uczenia się dla kierunku)	Sposób weryfikacji efektów uczenia się*
W01	zna i rozumie aktualne poglądy na temat społecznego wymiaru zdrowia i choroby, wpływu środowiska społecznego (rodziny, sieci relacji społecznych) i nierówności społecznych oraz społeczno-kulturowych różnic na stan zdrowia, a także rolę stresu społecznego w zachowaniach zdrowotnych i autodestrukcyjnych	D.W1.	O, SP, PS
W02	zna i rozumie formy przemocy, modele wyjaśniające przemoc w rodzinie i przemoc w wybranych instytucjach, społeczne uwarunkowania różnych form przemocy oraz rolę lekarza i lekarza dentystry w jej rozpoznawaniu	D.W2.	O, SP, PS
W03	zna i rozumie postawy społeczne wobec znaczenia zdrowia, choroby, niepełnosprawności i starości, konsekwencje społeczne choroby i niepełnosprawności oraz bariery społeczno-kulturowe, a także koncepcję jakości życia uwarunkowaną stanem zdrowia	D.W3.	O, SP, PS
W04	zna i rozumie znaczenie komunikacji werbalnej i niewerbalnej w procesie komunikowania się z pacjentem i pojęcie zaufania w interakcji z pacjentem	D.W4.	O, SP, PS
W05	zna i rozumie funkcjonowanie podmiotów systemu ochrony zdrowia oraz społeczną rolę lekarza i lekarza dentystry	D.W5.	O, SP, PS
W06	zna i rozumie zasady altruizmu i odpowiedzialności klinicznej	D.W12.	O, SP, PS

W07	zna i rozumie imperatyw i wzorzec zachowania lekarza i lekarza dentysty ustalony przez samorząd zawodowy lekarzy i lekarzy dentystów	D.W14.	O, SP, PS
W08	zna i rozumie prawa pacjenta	D.W15.	O, SP, PS
W09	zna i rozumie historię medycyny, ze szczególnym uwzględnieniem historii stomatologii	D.W16.	O, SP, PS
W10	zna i rozumie proces kształtowania się nowych specjalności w zakresie dyscypliny naukowej - nauki medyczne i osiągnięcia czołowych przedstawicieli medycyny polskiej i światowej	D.W17.	O, SP, PS
U01	potrafi uwzględniać w procesie postępowania terapeutycznego subiektywne potrzeby i oczekiwania pacjenta wynikające z uwarunkowań społeczno-kulturowych	D.U1.	O, SP, PS
U02	potrafi dostrzegać i reagować na oznaki zachowań antyzdrowotnych i autodestrukcyjnych	D.U2.	O, SP, PS
U03	potrafi wybierać takie leczenie, które minimalizuje konsekwencje społeczne dla pacjenta	D.U3.	O, SP, PS
U04	potrafi budować atmosferę zaufania podczas całego procesu diagnostycznego i leczenia	D.U4.	O, SP, PS
U05	potrafi podejmować działania zmierzające do poprawy jakości życia pacjenta i zapobiegania pogorszeniu się jej w przyszłości	D.U5.	O, SP, PS
U06	potrafi przeprowadzać rozmowę z pacjentem dorosłym, dzieckiem i rodziną z zastosowaniem techniki aktywnego słuchania i wyrażania empatii	D.U6.	O, SP, PS
U07	potrafi identyfikować czynniki ryzyka wystąpienia przemocy, rozpoznawać przemoc i odpowiednio reagować	D.U7.	O, SP, PS
U08	potrafi rozpoznawać przesłanki podjęcia działań lekarskich bez zgody pacjenta lub z zastosowaniem przymusu wobec pacjenta i stosować środki przewidziane przepisami prawa powszechnie obowiązującego	D.U9.	O, SP, PS
U09	potrafi pracować w zespole wielospecjalistycznym, w środowisku wielokulturowym i wielonarodowościowym	D.U10.	O, SP, PS
U10	potrafi przestrzegać wzorców etycznych w działaniach zawodowych	D.U11.	O, SP, PS
U11	potrafi przestrzegać praw pacjenta	D.U12.	E test
K01	jest gotów do przestrzegania tajemnicy lekarskiej i praw pacjenta	K.3.	
K02	jest gotów do podejmowania działań wobec pacjenta w oparciu o zasady etyczne, ze świadomością społecznych uwarunkowań i ograniczeń wynikających z choroby	K.4.	
K03	jest gotów do korzystania z obiektywnych źródeł informacji	K.7.	
K04	jest gotów do formułowania opinii dotyczących różnych aspektów działalności zawodowej	K.10.	
K05	jest gotów do przyjęcia odpowiedzialności związanej z decyzjami podejmowanymi w ramach działalności zawodowej, w tym w kategoriach bezpieczeństwa własnego i innych osób	K.11.	

Tabela efektów UCZENIA SIĘ w odniesieniu do formy zajęć								
Ip. efektu uczenia się	Efekty uczenia się	Forma zajęć						
		Wykład	Seminarium	Ćwiczenia	Ćwiczenia kliniczne	Symulacje	E-learning	Inne formy
W01	D.W1.	X	X				X	
W02	D.W2.	X	X				X	
W03	D.W3.	X	X				X	
W04	D.W4.	X	X				X	
W05	D.W5.	X	X				X	
W06	D.W12.	X	X				X	
W07	D.W14.	X	X				X	
W08	D.W15.	X	X				X	
W09	D.W16.	X	X				X	
W10	D.W17.	X	X				X	
U01	D.U1.	X	X				X	
U02	D.U2.	X	X				X	
U03	D.U3.	X	X				X	
U04	D.U4.	X	X				X	
U05	D.U5.	X	X				X	
U06	D.U6.	X	X				X	
U07	D.U7.	X	X				X	
U08	D.U9.	X	X				X	
U09	D.U10.	X	X				X	
U10	D.U11.	X	X				X	
U11	D.U12.	X	X				X	
K01	K.3.	X	X				X	
K02	K.4.	X	X				X	
K03	K.7.	X	X				X	
K04	K.10.	X	X				X	
K05	K.11.	X	X				X	

TABELA TREŚCI PROGRAMOWYCH			
Ip. treści programowej	Treści programowe	Liczba godzin	Odniesienie do efektów uczenia się do ZAJĘĆ
Semestr zimowy			
E-learning			
TK01	Przepisy prawne i normy etyczne wykonywania zawodów medycznych w Polsce	1	W01, W02, W03, W04, W05, W06, W07, W08, W09, W10, U01, U02, U03, U04, U05, U06, U07, U08, U09, U10, U11, K01, K02, K03, K04, K05,
TK02	Zasady etyczno-prawnego postępowania w przypadkach choroby, umierania i śmierci	1	W01, W02, W03, W04, W05, W06, W07, W08, W09, W10, U01, U02, U03, U04, U05, U06, U07, U08, U09, U10, U11, K01, K02, K03, K04, K05,
TK03	Transplantologia-aspekty etyczne i prawne	1	W01, W02, W03, W04, W05, W06, W07, W08, W09, W10, U01, U02, U03, U04, U05,

			U06, U07, U08, U09, U10, U11, K01, K02, K03, K04, K05,
Wykłady			
TK01	System opieki zdrowotnej w Polsce w oparciu o normy prawne i etyczne	2	W01, W02, W03, W04, W05, W06, W07, W08, W09, W10, U01, U02, U03, U04, U05, U06, U07, U08, U09, U10, U11, K01, K02, K03, K04, K05,
TK02	Przepisy z zakresu prawa pracy	1	W01, W02, W03, W04, W05, W06, W07, W08, W09, W10, U01, U02, U03, U04, U05, U06, U07, U08, U09, U10, U11, K01, K02, K03, K04, K05,
TK03	Regulacje prawne świadczeń zdrowotnych	1	W01, W02, W03, W04, W05, W06, W07, W08, W09, W10, U01, U02, U03, U04, U05, U06, U07, U08, U09, U10, U11, K01, K02, K03, K04, K05,
TK04	Przepisy prawne i normy etyczne w relacji pacjent-lekarz stomatolog ze szczególnym uwzględnieniem empatycznego podejścia do pacjenta	1	W01, W02, W03, W04, W05, W06, W07, W08, W09, W10, U01, U02, U03, U04, U05, U06, U07, U08, U09, U10, U11, K01, K02, K03, K04, K05,
TK05	Ranga zawodu lekarza stomatologa i odpowiedzialność zawodowa	1	W01, W02, W03, W04, W05, W06, W07, W08, W09, W10, U01, U02, U03, U04, U05, U06, U07, U08, U09, U10, U11, K01, K02, K03, K04, K05,
TK06	Poszanowanie godności i prawa pacjenta przy wykonywaniu zawodu	1	W01, W02, W03, W04, W05, W06, W07, W08, W09, W10, U01, U02, U03, U04, U05, U06, U07, U08, U09, U10, U11, K01, K02, K03, K04, K05,
Seminaria			
TK01	Dokumentacja medyczna	1	W01, W02, W03, W04, W05, W06, W07, W08, W09, W10, U01, U02, U03, U04, U05, U06, U07, U08, U09, U10, U11, K01, K02, K03, K04, K05,
TK02	Sposoby opiniowania w sprawach karnych	1	W01, W02, W03, W04, W05, W06, W07, W08, W09, W10, U01, U02, U03, U04, U05, U06, U07, U08, U09, U10, U11, K01, K02, K03, K04, K05,
TK03	Przemysł medyczny i farmaceutyczny	1	W01, W02, W03, W04, W05, W06, W07, W08, W09, W10, U01, U02, U03, U04, U05, U06, U07, U08, U09, U10, U11, K01, K02, K03, K04, K05,
TK04	Prawo autorskie	1	W01, W02, W03, W04, W05, W06, W07, W08, W09, W10, U01, U02, U03, U04, U05, U06, U07, U08, U09, U10, U11, K01, K02, K03, K04, K05,
TK05	Dylematy współczesnej medycyny w aspekcie prawno-etycznym	1	W01, W02, W03, W04, W05, W06, W07, W08, W09, W10, U01, U02, U03, U04, U05, U06, U07, U08, U09, U10, U11, K01, K02, K03, K04, K05,

Zalecana literatura:

Literatura podstawowa

1. Brzeziński T.: Etyka lekarska. PZWL, Warszawa 2002
2. Chyrowicz B.: O sytuacjach bez wyjścia w etyce. Znak, Kraków, 2008
3. Europejska konwencja o ochronie praw człowieka i godności ludzkiej wobec zastosowań biologii i medycyny (Rada Europy, Oviedo, kwiecień 1997r)

4. Fenigsen R.: Przysięga Hipokratesa. Świat Książki, Warszawa 2010
5. Fenigsen R.: Eutanazja. Wydawnictwo w drodze, Poznań 2002
6. Fiutak A.: Prawo w medycynie. C.H.Beck, 2011
7. Hartman J.: Bioetyka dla lekarzy. Wolters Kluwer Polska, 2011
8. Hołówka J.: Etyka w działaniu. Prószyński i S-ka, Warszawa 2001
9. The Human rights, ethical and moral dimensions of health care. (Europejski przewodnik po bioetyce, opracowany przez zespół ekspertów Rady Europy, zalecany lekarzom Europy) Tłum. T. Jasudowicz, Toruń, 2005
10. Kodeks Etyki Lekarskiej z dnia 02 lutego 2004 roku
11. Komitet Etyki w Nauce PAN.: Dobre obyczaje w nauce. (Dokument na stronie www.ken.pan.pl)
12. Łuków P.: Granice zgody: autonomia zasad i dobro pacjenta. Scholar, Warszawa 2005
13. Nesterowicz A.: Prawo medyczne. Wyd. Dom Organizatora, Toruń 2005
14. Rozporządzenie Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 25 marca 1999 r. w sprawie specjalizacji lekarzy i lekarzy stomatologów (Dz.U. Nr 31, poz.602)
15. Rozporządzenie Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 24 maja 1999r. w sprawie stażu podyplomowego lekarza i lekarza stomatologa (Dz.U. Nr54, poz.571)
16. Singer Peter.: Etyka praktyczna. Przekł. z ang. A. Sagan, Warszawa 2003
17. Świerczyński M., Traple E.: Prawo farmaceutyczne. Wolters Kluwer Polska, 2011
18. Suchorzewska I. (red), wybrane zagadnienia etyki lekarskiej z elementami prawa w medycynie. Akademia Medyczna w Gdańsku, Gdańsk, 2006
19. Ziółkowska-Rudowicz E., Kładna A.: Empatia jako jedna z ważnych umiejętności klinicznych (w:) Pielęgniarstwo. Desmurgia. Stany zagrożenia życia-podręcznik, (red.) A. Kładna. Wydawnictwo Pomorskiej Akademii Medycznej, Szczecin, 2007, s. 9-20.
20. Ziółkowska-Rudowicz E., Kładna A.: Kształcenie empatyczne lekarzy. Część I-IV. Pol. Merkuriusz Lekarski, 2010, Nr 172, 173, 174
Literatura uzupełniająca
1. Biegański W.: Myśli i aforyzmy o etyce lekarskiej. PZWL, Warszawa, 1957
2. Hope Tony, Medical ethics. A Very Short Introduction. Oxford University Press, New York 2004

Nakład pracy studenta	
Forma nakładu pracy studenta (udział w zajęciach, aktywność, przygotowanie sprawozdania, itp.)	Obciążenie studenta [h]
	W ocenie (opinii) nauczyciela
Godziny kontaktowe z nauczycielem	12
Przygotowanie do ćwiczeń/seminarium	10
Czytanie wskazanej literatury	10
Napisanie raportu z laboratorium/ćwiczeń/przygotowanie projektu/referatu itp.	
Przygotowanie do kolokwium/kartkówki	
Przygotowanie do egzaminu	10
Inne	

Sumaryczne obciążenie pracy studenta	42
Punkty ECTS	0,5
Uwagi	

*Przykładowe sposoby weryfikacji efektów uczenia się:

EP – egzamin pisemny

EU – egzamin ustny

ET – egzamin testowy

EPR – egzamin praktyczny

K – kolokwium

R – referat

S – sprawdzenie umiejętności praktycznych

RZC – raport z ćwiczeń z dyskusją wyników

O – ocena aktywności i postawy studenta

SL – sprawozdanie laboratoryjne

SP – studium przypadku

PS – ocena umiejętności pracy samodzielnej

W – kartkówka przed rozpoczęciem zajęć

PM – prezentacja multimedialna

i inne